

Önasya'da Gliptik Sanatı'na Giriş

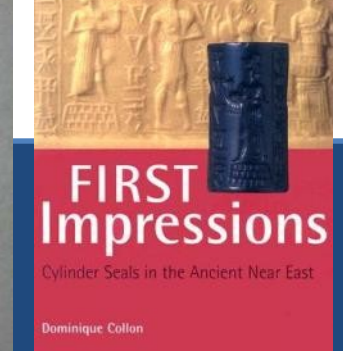
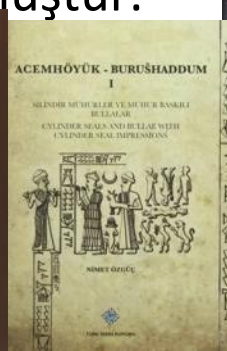
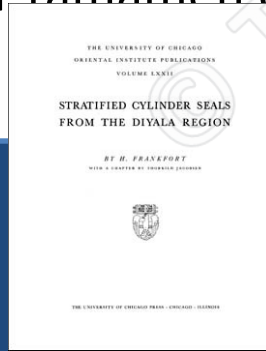
- Genelde mühür , taş oyma sanatı için kullanılan *Gliptik* kelimesi Yunanca kökenlidir. Mühürler, genellikle taş bazen de kemik, fildişi, fayans, cam, metal, ahşap, pişmiş toprak veya güneşte kurutulmuş kil gibi sert malzemeden üretilmiş, tabanları üzerindeki düz zemine çeşitli bezemeler kazınmış malzeme grubudur. Mühür günümüzdeki imzanın yerini tutan bir kişilik simgesidir. Sahibinin meşru olduğunu belgeler ve mülkiyetin hukuksal açıdan garantisidir. Mühürleme eyleminde kil en çok kullanılan mühürleme aracıdır. Mühürleme eylemi çuval, kese, kutu, sepet gibi eşyaların üzerine, depolama odalarının kapılarına bağlanan kil parçalarına, kapların üretimi esnasında kabın üzerine güvenilirliği sağlamak amacıyla uygulanmaktadır. Bazen özel olarak biçimlendirilmiş kil parçaları nesnelere veya belgelere de bağlanmaktadır. Söz konusu mühürlenmiş kil parçalara *bulla* denilmektedir. Bullalar veya mühür baskılı topaklar arka yüzlerinde tutturuldukları ip, sepet, ahşap veya çuval gibi materyallere ilişkin izler taşırlar. Bu izler, kimi zaman yazılı kaynaklarda bahsi geçen, ancak arkeolojik buluntularla ispatlanamayan ahşap ya da tekstil gibi organik materyallerin hem türü hem de işlevleri hakkında da değerli bilgiler sunarlar. Bu mühür baskılı kil topaklar, kullanıldıkları dönem ve coğrafyalara ya da üzerine tutturuldukları eşyaların niteliğine göre şekil ve boyutlarında farklılıklar görülür. Önasya'da en erken damga mühür kullanımı Seramiksiz Neolitik Dönem'den (PPNB) itibaren Ras Shamra, Tell Bouqrash, Tell Sabi Abyad, Gürcü Tepe gibi yerleşimlerden bilinmektedir.

- Erken döneme ait bu mühürler genellikle yumuşak taşlardan yapılmışlardır ve baskı yüzeylerinde geometrik desenler bulunmaktadır. Hayvan biçimli mühürlerin ve mezarlarda ele geçen örneklerin kötülüklerden korunmak ve şans getirmesi için amulet olarak kullanıldığı da düşünülmektedir. Pişmiş toprak damga mühürler Neolitik Dönem'de Byblos, Halula ve Anadolu'da Çatalhöyük'te çok sayıda örnekle temsil edilmektedir. *pintadera* olarak adlandırılan mühürlerin üzerinde geometrik desenler bulunmaktadır. Bunlar muhtemelen vücuda, ekmeğe ya da kumaş üzerine baskı yapmak amacıyla kullanılmışlardır. Mühürlerin kontrol sistemi amacıyla kullanıldığını gösteren örnekler Geç Seramikli Neolitik Dönem'de (M.Ö. 6300) Tell Sabi Abyad ve Güneydoğu Anadolu'da bulunan Hakemi Use yerleşiminde ele geçen baskılardan bilinmektedir. Ubeyd dönemi ile birlikte üretim ve takas ilişkilerinin artmasıyla mülkiyet kontrolü de gelişmiştir.

Bu çerçevede mühür ve mühür baskılarının kullanımının da toplum hayatında artık yaygın bir hale geldiği görülür. Kuzey Mezopotamya'da yer alan Tepe Gawra ve Doğu Anadolu'daki Değirmentepe yerleşimlerinde ele geçen çok sayıda mühür ve mühür baskısı, bu yerleşimlerin önemli bir ticaret merkezi olarak yorumlanmasını sağlamıştır. Ubeyd Dönemi'nde Tepe Gawra ve Değirmentepe yerleşimlerinde ele geçen damga mühür baskılarında stilize olarak tasvir edilmiş insan ve hayvan betimleri görülmektedir. Uruk Dönemi'ne gelindiğinde ticari amaçlı depolanan mallara bullaların üzerindeki baskılar bu mühürlerin artık yönetsel amaçla kullanıldığını kanıtlamaktadır. Silindir mühür kullanımı yazının kullanılmasıyla beraber yaygınlaşmış ve Mezopotamya'dan çivi yazısını alan ve kullanan devletlerin silindir mühür kullanımında artış başlamıştır.

M.Ö.III.Bin Yıl da Suriye, İnan ve Mezopotamya'da silindir mühür kullanırken sayılı ithal silindir mühürlerin dışında Anadolu'da yoğun olarak damga mühür kullanımı devam etmektedir. Asur Ticaret Kolonileri ağı'nda Anadolu'ya gelen Asurlu tüccarların etkisiyle Silindir mühür kullanımının Anadolu'da yaygınlaştığı görülmektedir. Ancak, Dönemin sonunda Anadolu insanının tekrar damga mühür kullanmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Eski Hitit ağı'nda Anadolu'da yeni bir tip olan damga-silindir mühürlerin kullanıldığı görülüyor. Anadolu'da Orta Hitit evresinden itibaren hiyeroglifin mühürlerde kullanımı yaygınlaşmıştır.

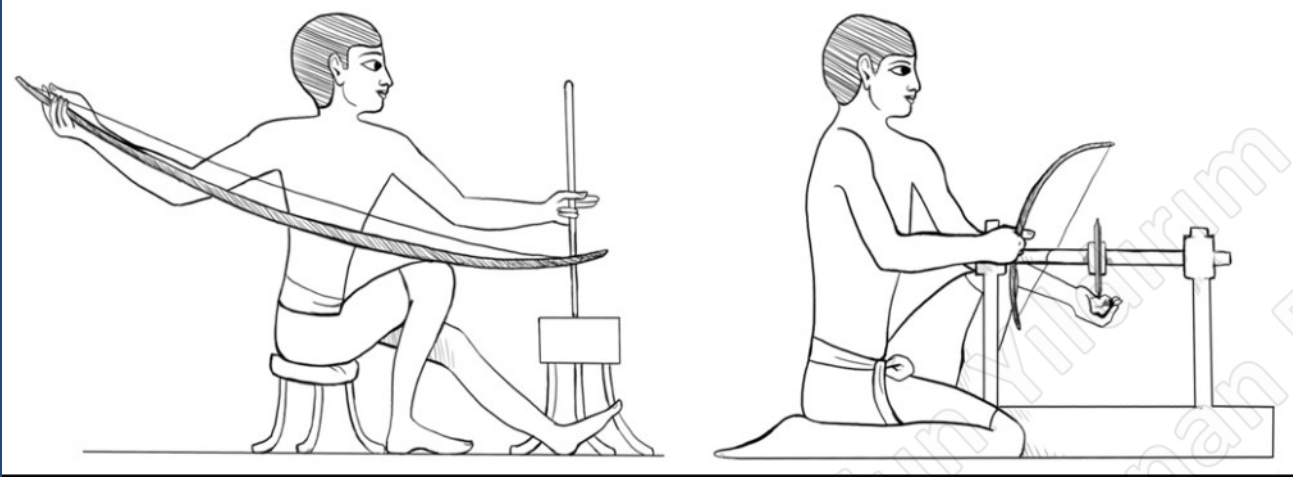
nasya'da M..II.Bin yılda bölgelerarası ilişkilerin ve ticaretin yaygınlaşması, farklı kültürlere ait mühürlerin farklı bölgelere ulaşmasını ve tanınmasını sağladı. M..I. Bin'de Anadolu ile birlikte Suriye-Filistin Bölgesinde, Asur ve Babill'de damga mühür kullanımın yaygın olduğu anlaşılmaktadır. M..331'de Akhamenid Pers İmparatorluğunun okř ile çivi yazısı gözden düşmüş, silindir mühürler tamamen demode olmuştur.



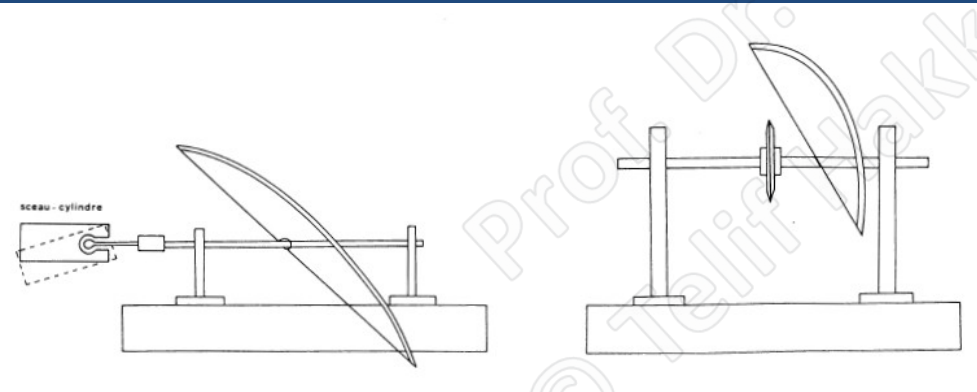
Kaynakça;

- Akkermans, P. M. M. G. – K. Duistermaat 1996 “The sealings from Late Neolithic, Sabi Abyad, Syria”, *Paléorient*, Vol. 22, 17-44.
- Al-Gailani Weer, L.,1988, *Studies In The Chronology and Regional Style Of Old Babylonian Cylinder Seals*, Bibliotheca Mesopotamica 23, Undena Publications, Malibu.
- Alp,S., 1994 *Konya Civarında Karahöyük Kazılarında Bulunan Silindir ve Damga Mühürleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları V/31, (2. Baskı), Ankara.
- Beran, T.,1967, *Die Hethitische Glyptik von Boğazköy*, Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft 76 , Berlin.
- Boehmer, R. M.,1965, *Die Entwicklung der Glyptik Während der Akkad-Zeit*, Untersuchungen zur Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie, Band 4, Berlin.
- Boehmer, R. M. – H. G. Güterbock, 1987, *Glyptik Aus Dem Stadtgebiet von Boğazköy – Grabungskampagnen 1931-1939, 1952-1978*, Mann, Berlin.
- Buchanan, B.,1966 *Catalogue of Ancient Near Eastern Seals In The Asmolean Museum I: Cylinder Seals*, Oxford Universty Press, London.
- Buchanan,B.1981, *Early Near Eastern Seals in the Yale Babylonian Collection*, Yale University Press, New Haven and London.
- Buchanan,B., 1984, *Catalogue of Ancient Near Eastern Seals In The Ashmolean Museum: Volume II The Prehistoric Stamp Seals*, At The Clarendon Press, Oxford.
- Collon,D. 1982, *Cylinder Seals II:Akkadian-Post Akadian Ur III Periods*, British Museum Publication, London.
- Collon,D. 1986, *Cylinder Seals III: Isin-Larsa and Old Babylonian Periods*, British Museum Publication, London.
- Collon,D. 1987, *First Impressions, Cylinder Seals in the Ancient Near East*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Delaporte, L.,1910 *Catalogue des Cylindres Orientaux et des Cachets Assyro-Babyloniens, Perses et Syro-Cappadociens de la Bibliotheque Nationale*, Paris: Ernest Leroux.
- Delaporte, L.1923 *Musée du Louvre Catalogue des Cylindres: Cachets et Pierres gravés de Style Oriental*, Acquisitions II, Paris.
- Dusenberre, E. R. M., 2005 *Gordion Seals and Sealings: Individuals and Society*, University Museum Monography 124, Philadelphia.
- Erkanal, A.,1993, *Anadolu’da Bulunan Suriye Kökenli Mühürler ve MühürBaskıları*, Türk TarihKurumu Yayınları (TTKY), VI/42, Ankara.
- Fiandra, E. – M. Frangippane, 2007 *The Arslantepe Period VI A Cretulae and Other Administrative Devices: Material And Functional Characteristics in: M. Frangippane (ed.), Arslantepe Cretulae: An Early Centralised Administrative System Before Writing*, Arslantepe Series Vol. V: Missione Archeologica Italiana nell’Anatolia Orientale Arslantepe, Roma.
- Frankfort, H., 1939 *Cylinder Seals: A documentary Essay on the Art and Religion of the Ancient Near East*, London.
- Frankfort, H.1955, *Stratified Cylinder Seals From The Diyala Region*, The Universty of Chicago Oriental Institute Publications, Vol. 72 , Chicago.
- Legrain, L. 1936 *Ur Excavations Volume III: Archaic Seal Impressions*, Oxford University Press, London.
- Legrain, L.1951 *Ur Excavations Volume X: Seal Cylinders*, Cambridge University Press, London.
- Moortgat,A. 1940 *Vorderasiatische Rollsiegel. Ein Beitrag zur Geschichte der Steinschneiderkunst*. Berlin: Verlag Gebr. Mann, Berlin.
- Özgüç,N., 1965 *Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları,V/22, Ankara.
- Özgüç,N.,1968, *Kaniş Karumu Ib Katı Mühürleri ve Mühür Baskıları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V/25, Ankara.
- Özgüç,N., 2006 *Kültepe-Kaniş/Neša: Seal Impressions on the Clay Envelopes from theArchives of the Native Peruwa and Assyrian Trader Usur-ša-Ištar son of Aššur-ımitti*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V/50, Ankara.
- Özgüç,N., 2015 *Acemhöyük-Buruşhaddum I: Silindir Mühürler ve Mühür Baskılı Bullalar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V/7, Ankara.
- Pittman, H., 2001 “Mesopotamian Intraregional Relations Reflected Through Glyptic Evidence in the Late Chalcolithic 1-5 periods”, in: M. Rothman (ed.), *Uruk Mesopotamia and its Neighbors, Cross Cultural Interactions in the Era of State Formation*, School of American Research Press, Santa Fe, 403-443.
- Porada,E. 1948 *The Collection of The Pierpont Morgan Library, Corpus of Ancient Near Eastern Seals in North American Collections (CANES) I*, Bollingen Series XIV, Washington, D.C.
- Türkcan,A.U. 2006 “Çatalhöyük Damga Mühürleri/Çatalhöyük Stamp Seals”, in: M. Haydaroglu (ed.), *Topraktan Sonsuzluğa Çatalhöyük/From Earth to Eternity Çatalhöyük*, Yapı Kredi Yayınları, 45-49.
- Umurtak,G., Umurtak, G., 2000 “Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar’da Burdur-Antalya Bölgesi Mühürçülüğü Üzerine Bazı Gözlemler”, *Adalya*, Vol. 4, 1-19.
- von Wickede, A., 1990 *Prähistorische Stempelglyptik in Vorderasien*, Münchener Vorderasiatische Studien 6, München.

Mısır Duvar resimlerinde gösterilen oyma sanatkarları

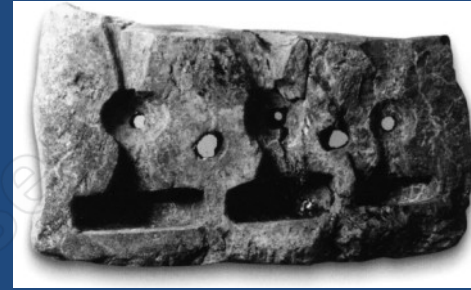
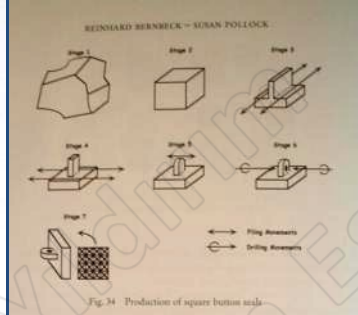
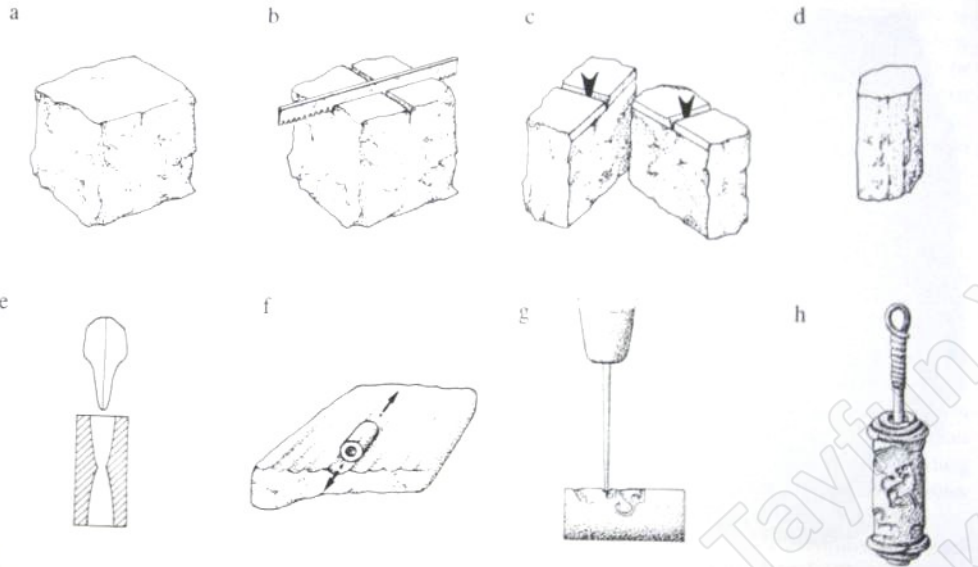


Egyptian craftsman drilling a cylinder seal, Tomb of Ti, Saqqara. After Wild 1966, pl. CLXXI.

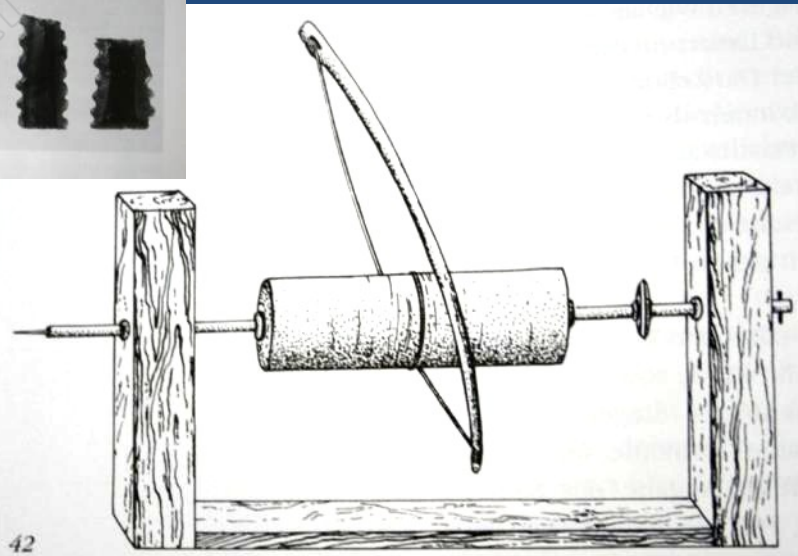
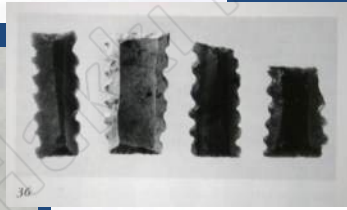


Mühür yapımında obsidiyen, çakmaktaşı, zımpara taşı, bakır, kalaylı bronz ve demir gibi maddelerden yapılmış aletler kullanılmıştır. Mühürün yapılması sırasında ince kuma zeytin yağı ve su gibi maddeler karıştırılarak aşındırma amacıyla mühür yapım aletleriyle beraber uygulanmıştır. Mühür oyma ve kesme teknikleri de birbirinden farklı karakter göstermektedirler. Mühür yapımında yay matkap kullanımı Uruk Dönemi'ne tarihlenen mühürler üzerinde görülmektedir. Mısır duvar resimlerindeki sahnelerde yay matkabın nasıl kullanıldığı ve mühür oymacılığının nasıl yapıldığı anlatılmaktadır.

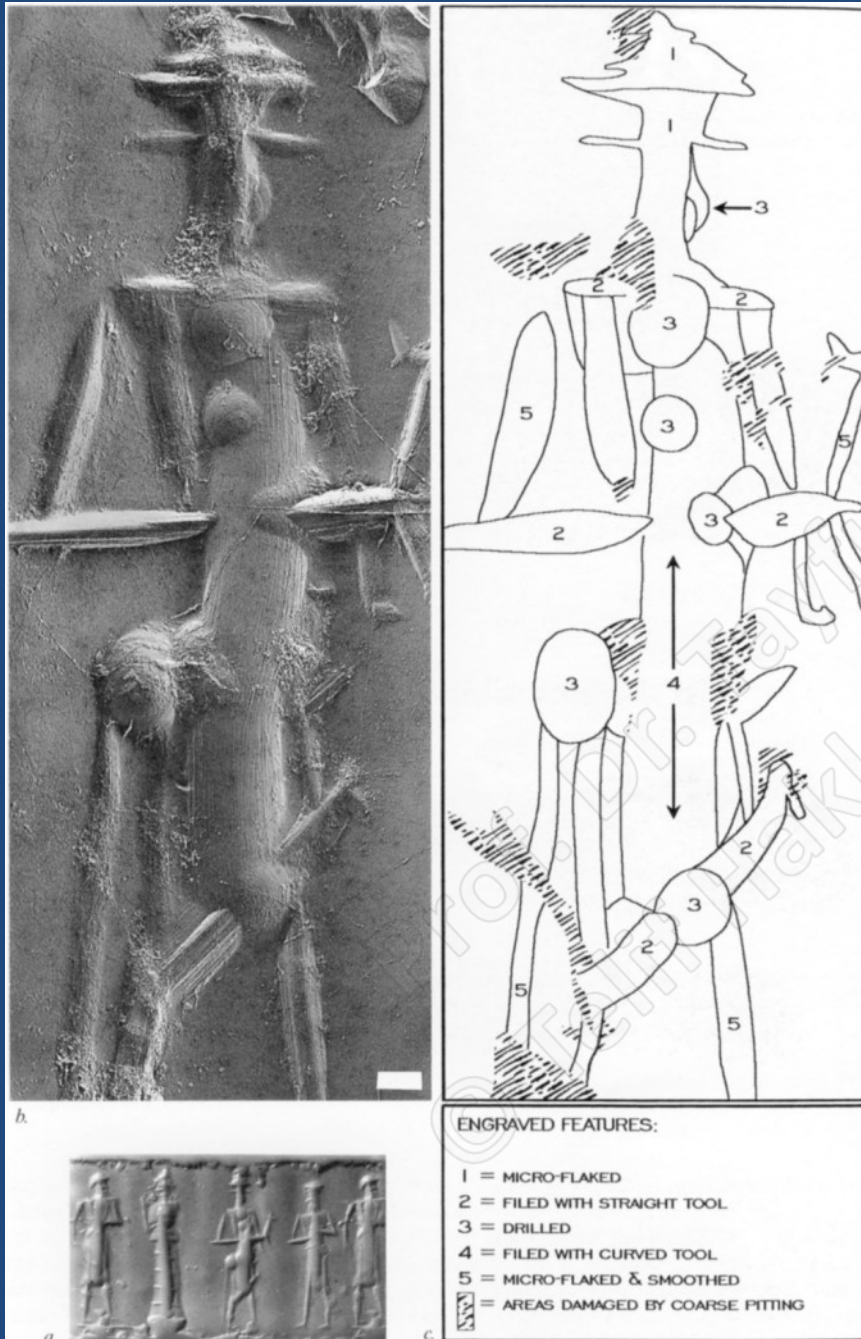
Mühür Yapım teknikleri



35



Kesme ve matkap teknikleri



172

MARGARET SAX, NIGEL D. MEEKS AND DOMINIQUE COLLON



Fig. 11 Seal WA 89240, fourteenth century bc, principally wheel-cut (scale bar = 1 mm). Seal impression a, 1:1. British Museum photographs.

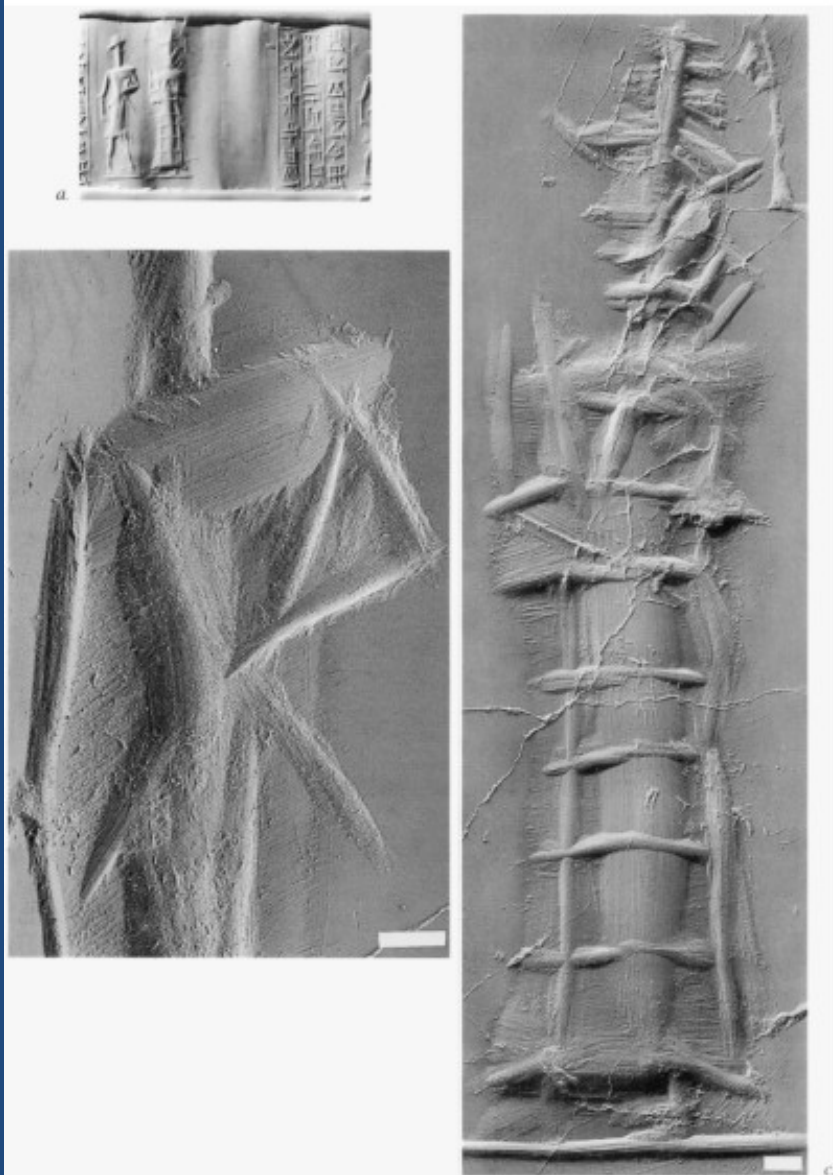


Fig. 7 Seal WA 28798, c. 1750-1595 bc, apparently partly wheel-cut (scale bars = 1 mm). Seal impression a, 1:1. British Museum photographs.

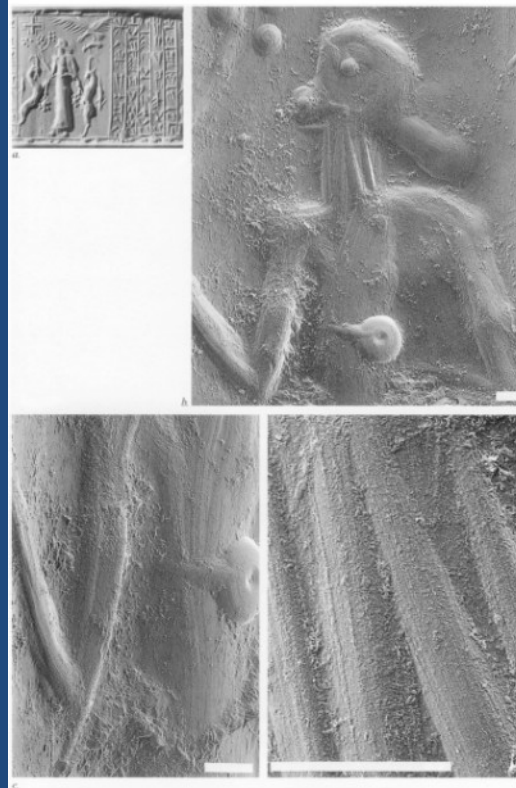
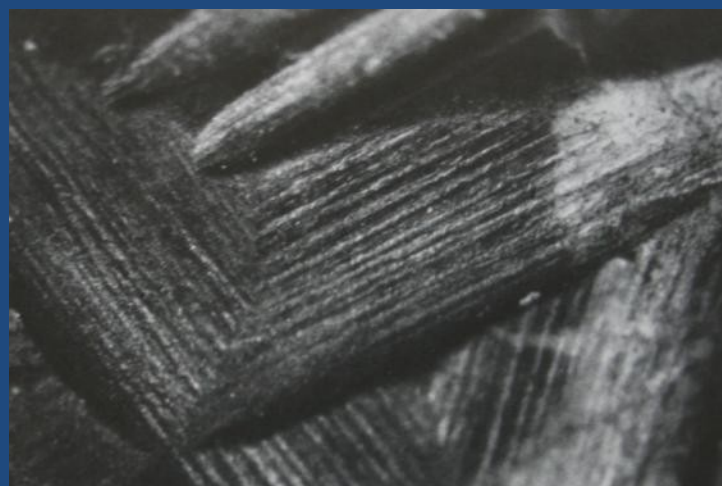


Fig. 9 Seal WA 89214, fourteenth century bc, wheel-cut and drilled (scale bars = 1 mm). Seal impression a, 1:1. British Museum photographs.



Yeni tekniklerle belgeleme PLD ve 3D



Fig. 6. – Modern impressions of cylinder seals O.420 (top) and O.456 (bottom).
Left: Conventional digital photographs of old imprints of cylinder seal; Right: enhanced PLD images of new imprint revealing all pictorial details
(© KMKG-MRAH).

Glyptic art comes in many forms. As such, imaging seals, sealings and seal impressions necessitates differentiated approaches. Stone cylinder seals present different technical challenges compared to bronze stamp seals or impressed and superimposed seal impressions left on clay surfaces. Conventional digital photography¹⁶ and newly developed dynamic imaging techniques were therefore used complementarily throughout the registration process. The artefacts were first photographed to record their shape and the material in which they were manufactured and then impressed in modern clay¹⁷ and recorded with the Portable Light Dome system (PLD)¹⁸ in order to record all details. The same type of dynamic imaging also proved to yield excellent results for the capturing of original seal impressions on a variety of clay surfaces. These PLD images allow reading the impression in an interactive manner: in the virtual representation of the recorded surfaces, the relief can be highlighted from every angle, the colour modified, 3D models generated and a large number of visualization filters applied to enhance various features (see fig. 1). These options have allowed the discovery of new features, barely visible to the naked eye (see p. 28).

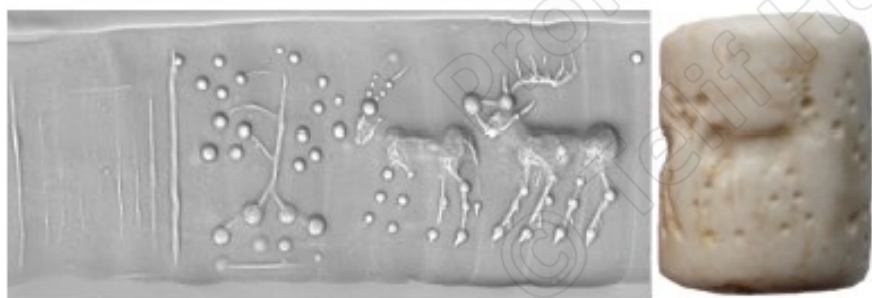


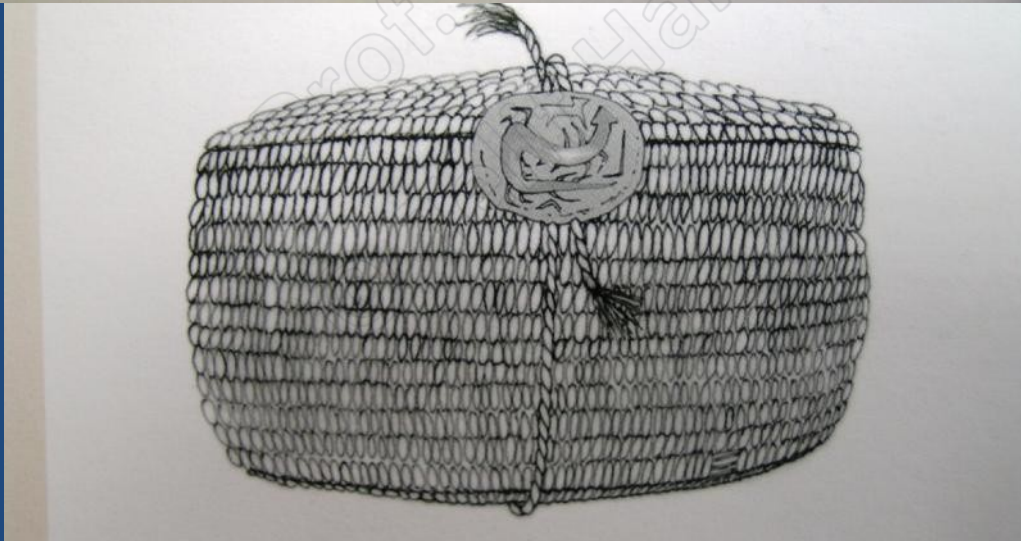
Fig. 7. – Seal O.1406 depicting an Oryx recognisable by its distinctive straight horns with regular ridges and a long tufted tail. PLD image of modern impression and photograph of physical cylinder seal
(© KMKG-MRAH).



Fig. 11 : Capture d'écran du modèle 3D de la face de ACP 37 (O.3701) en perspective ("shaded")
11a: modèle avec 3,4 millions de faces (haute qualité). L'empreinte est inversée par rapport au texte.
11b: modèle avec 0,5 millions de faces (comme dans le PDF).



Fig.12 : Capture d'écran d'un détail du modèle 3D de la face de ACP 21 (O.3685) :
"radiancing scaling"





a

Cretulae , bulla kullanımı



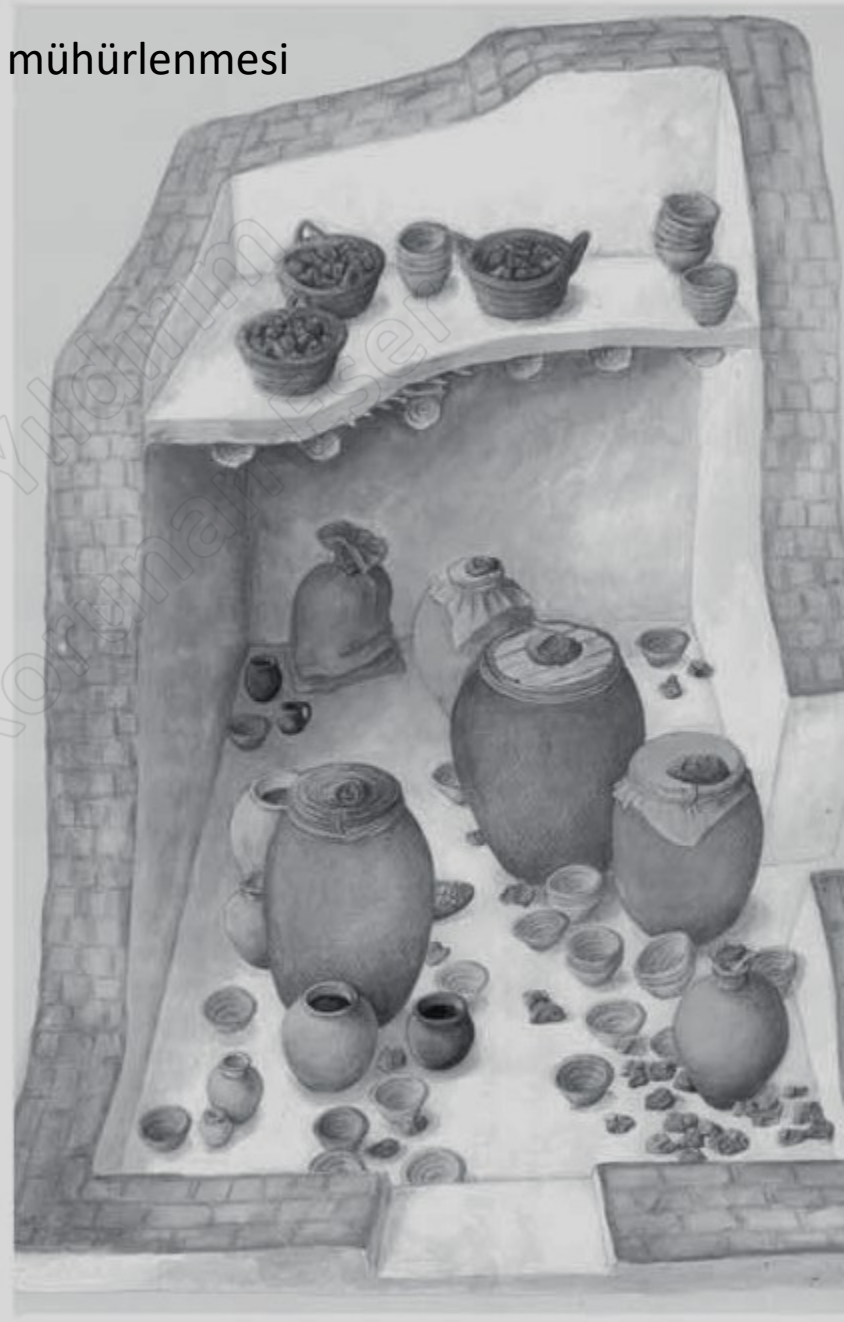
b

Frangipane, M.2016 dan

Depo odalarında malların mühürlenmesi



b



Frangipane, M. 2016 dan C

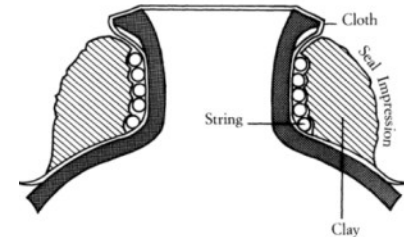
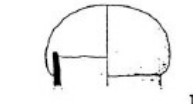
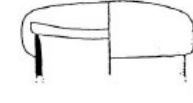
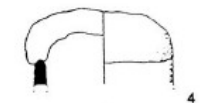
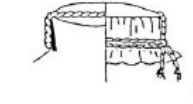
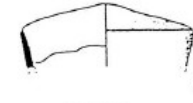
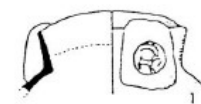
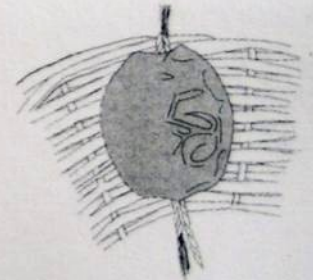
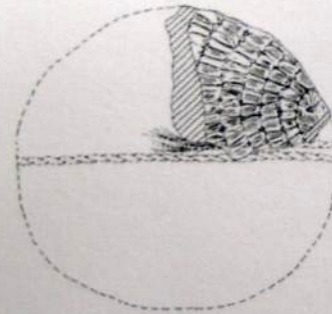
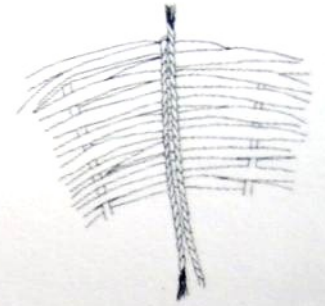
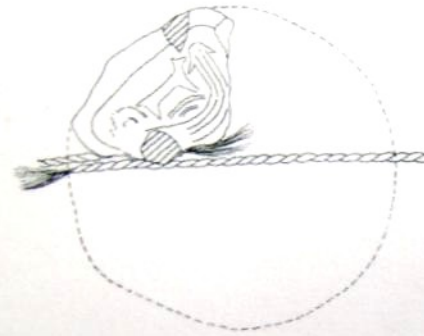
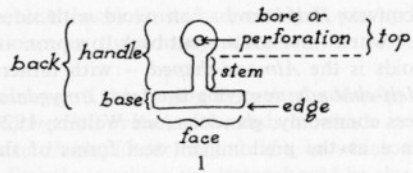


Fig. 3: Ten different ways of sealing pottery at Sabi Abyad.



Damga Mühürler Terminoloji

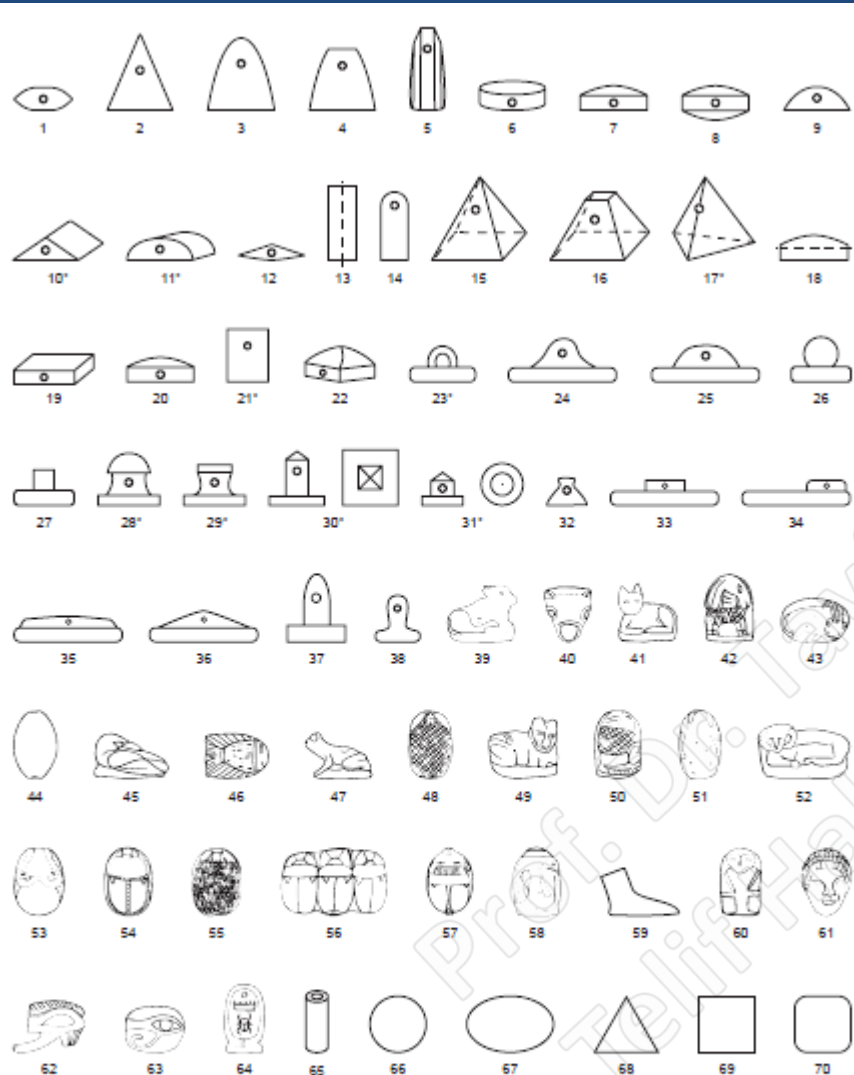


Fig. 1: Selected s. and s.ing surface shapes (for references of represented figurative s.s., see CSAPI/1:66-81 and CSAJ: Amman no. 63; variations not attested in Palestine/Israel and Jordan are indicated with an asterisk): 1 bead-shaped, 2-5 conoid, 6-8 disk, 9 hemispheroid, 10-14 prism, 15-17 pyramid, 18 scaraboid, 19-21 tabloid, 22 triangloid, 23-25 bow handle s., 26-27 button s., 28-32 knob s., 33-36 ridge handle s., 37-38 shaft handle s., 39 bovine scaraboid, 40 bovine's head scaraboid, 41 cat scaraboid, 42-43 caprine scaraboid, 44 cowloid, 45 duck scaraboid, 46 fish scaraboid, 47 frog scaraboid, 48 hedgehog scaraboid, 49 lion scaraboid, 50 monkey scaraboid, 51 mouse scaraboid, 52 ram scaraboid, 53 ram's head scaraboid, 54 scarab, 55-56 multiple scarab, 57 human face scarab, 58 uraeus scaraboid, 59 foot-shaped s., 60 human figure s., 61 human face s., 62-63 Ujat-eye scaraboid, 64 cartouche scaraboid, 65 cylinder s., 66 circular, 67 oval, 68 triangular, 69 square, 70 square, rounded

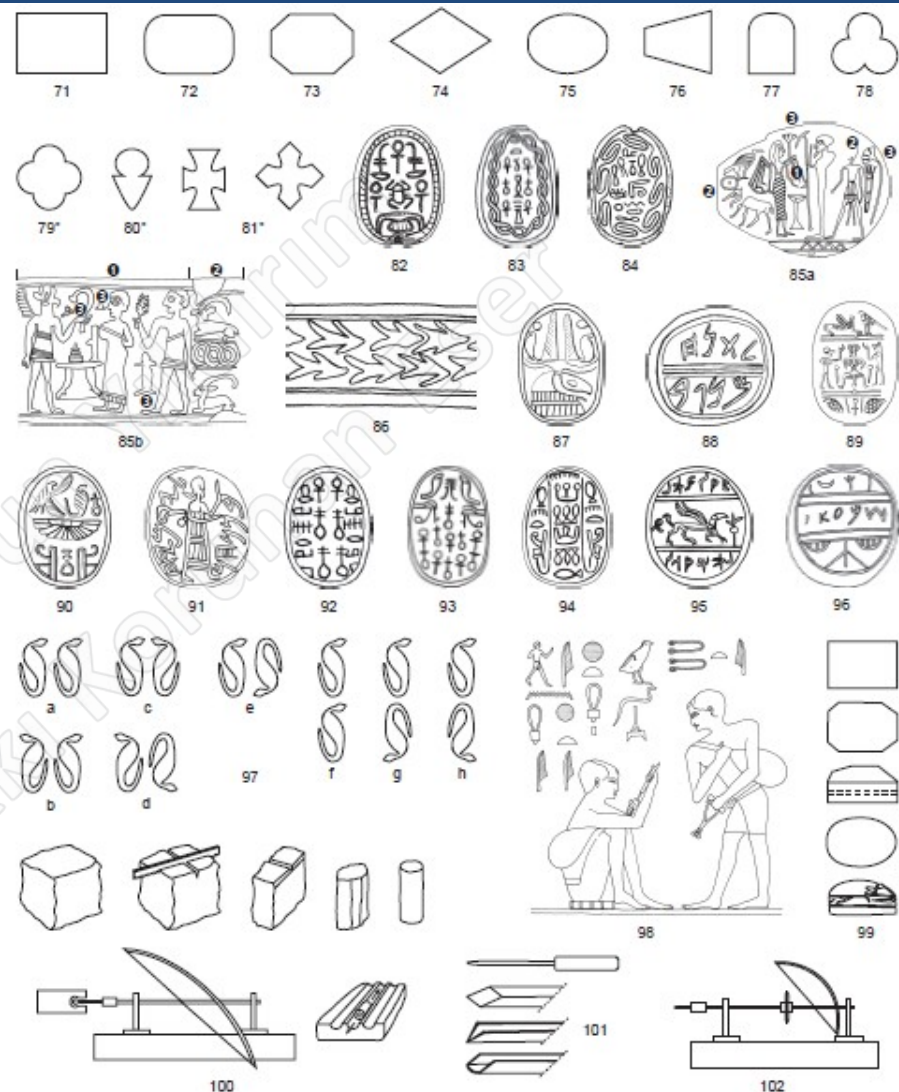
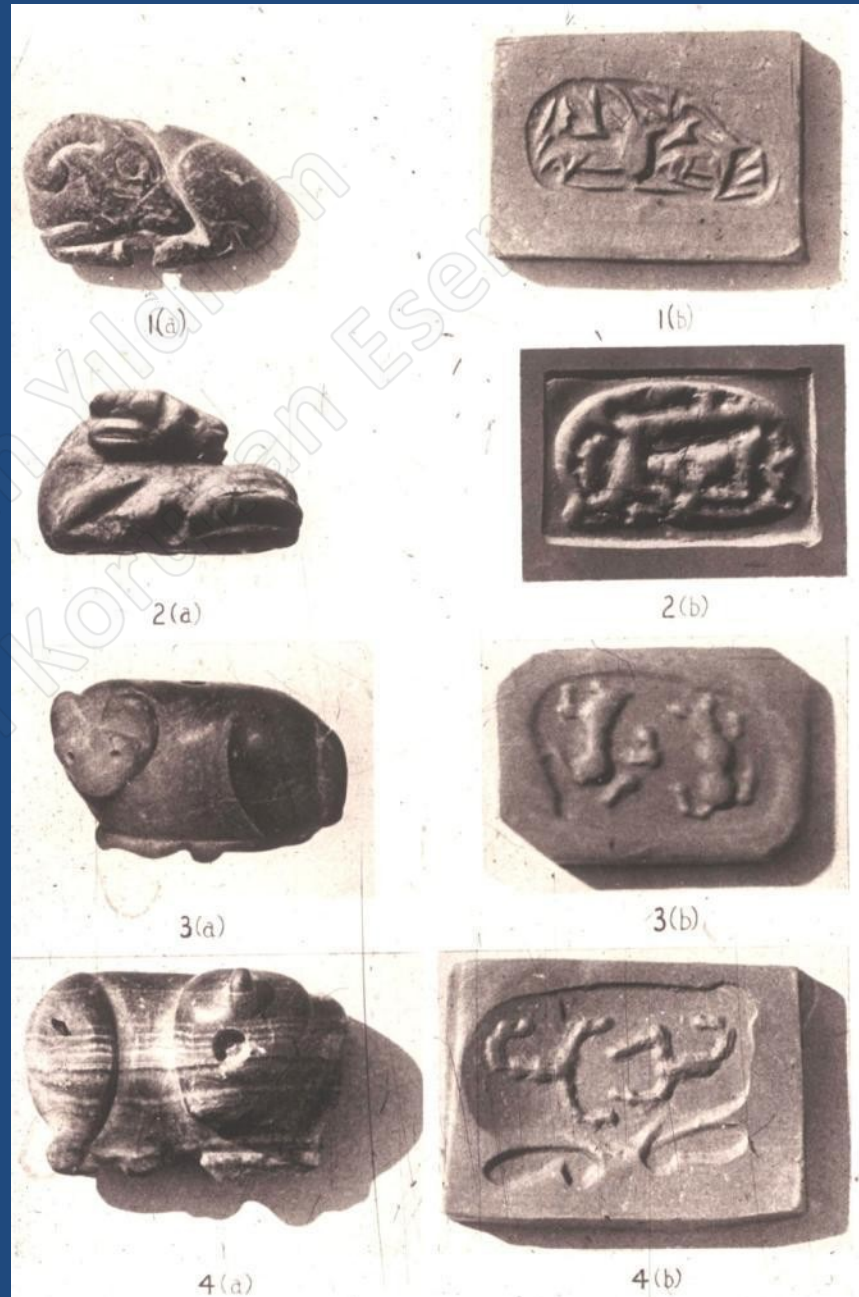


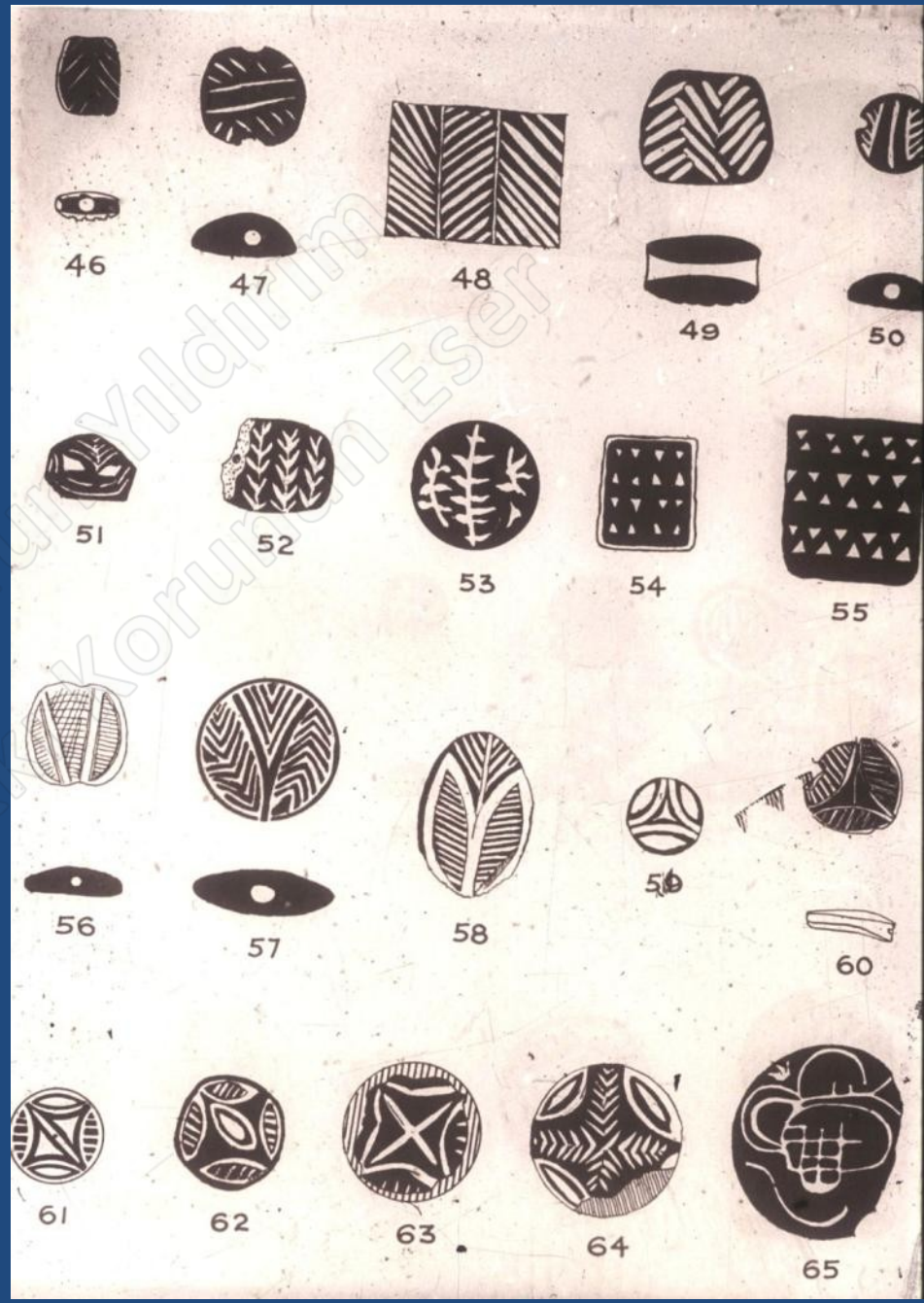
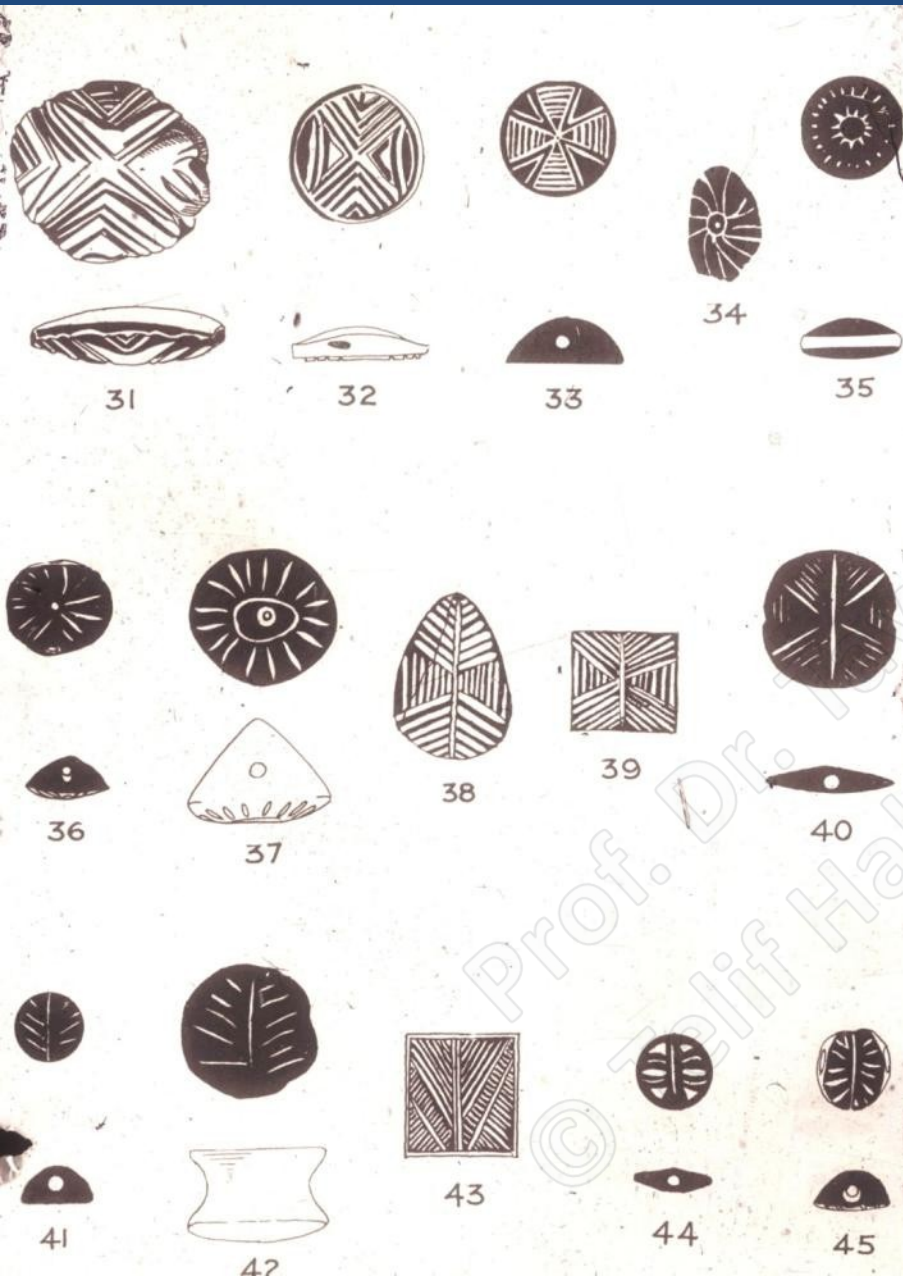
Fig. 2: 71-81: Selected s.ing surface shapes (variations not attested in Palestine/Israel and Jordan are indicated with an asterisk): 71 rectangular, 72 rectangular, rounded, 73 octagonal, 74 rhomboidal, 75 almond, 76 trapezoidal, 77 shield, 78 trefoli, 79 quatrefoli, 80 spearhead, 81 cross, 82 CSAJ: Saham no. 2, 83 CSAPI/2: Bet-Gamliel no. 3, 84 CSAJ: Pella no. 56, 85a CSAPI/1: Akko no. 3, 85b CSAJ: Pella no. 83 (1 = central motif, 2 = secondary elements, 3 = filling elements), 86 CSAJ: Dschabal Qusair no. 2, 87 CSAPI/3: Tell el-Far'a Süd no. 614, 88 CSAPI/2: Bet-Schesmesch no. 196, 89 CSAPI/4: Hazor no. 41, 90 CSAJ: Hazor no. 3, 91 SAGE 1993: fig. 20, 92 CSAPI/1: Tell el-'Aqul no. 1013, 93 CSAPI/4: Hazor no. 14 94 CSAPI/3: Tell el-Far'a Nord no. 36, 95 CSAJ: Tell Dschaluf no. 2, 96 CSAJ: Buseira no. 17, 97 options relating two items in symmetrical fashion to each other: a) one after another, b) mirrored outward, c) mirrored inward, d) tête-bêche outward, e) tête-bêche inward, f) on top of each other, g) mirrored on top of each other, h) point symmetrical on top of each other, 98 s. cutter perforating a cylinder, tomb of TI (NEWBERRY 1905), 99 manufacture steps of a scarab 100 manufacture steps of a cylinder, 101 hand tools for s. engraving 102 cutting and drilling wheel

Amulet / Damga mühürler

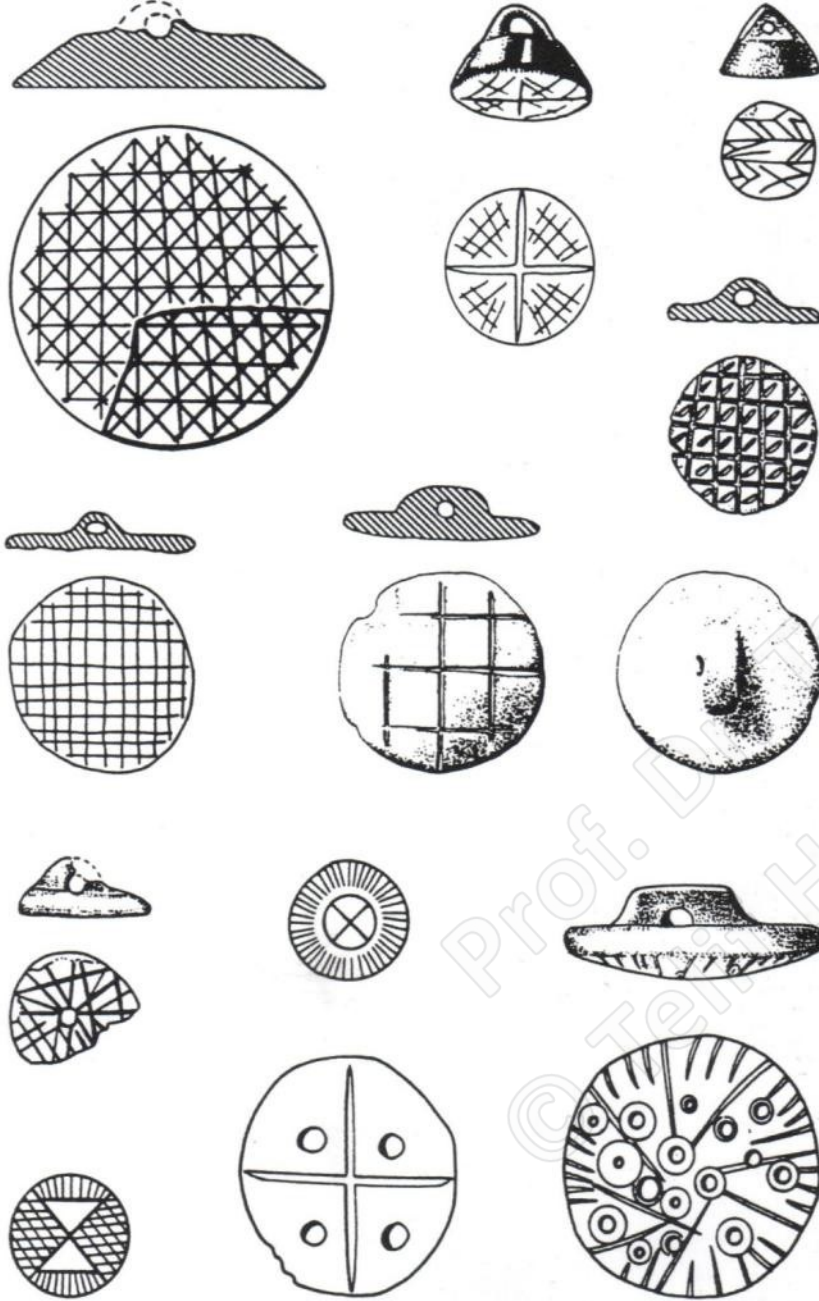


Hayvan biçimli mühürler





Geç Neolitik damga mühürleri



Uruk Silindir mühürleri

Farklı dönemlere ait Silindir ve Damga mühür tipleri



Hayvan biçimli mühürler



Uruk silindir mührü



4



5



7



8

Mühür sahibinin ekonomik durumunun göstergesi, altın kaplamalı bir silindir mühür

6



9



Özgüç, T.2004



A.T.K.Ç. ve Eski Hitit
Damga mühürleri





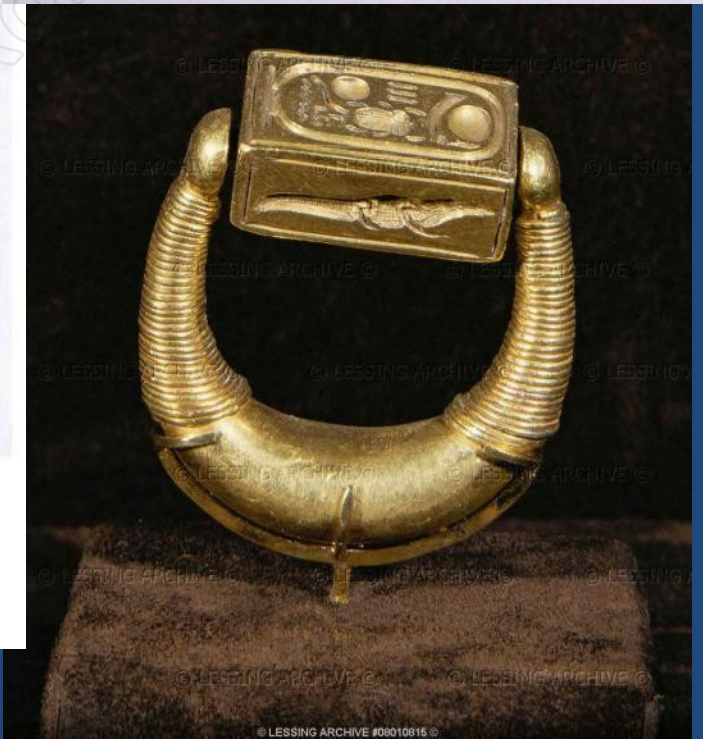
5 Bikonvexes silbernes Stempelsiegel mit luwischer Hieroglypheninschrift aus der ausgehenden Spätbronzezeit



Hitit ve Mısır'da yüzük mühürler



8 Siegelring aus Alacahöyük, hethitische Großreichszeit (Kat.-Nr. 138)





Yüzük mühürler Roma, Bizans Çağından Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar kullanıldılar





Res.6

A.T.K.Ç zarf ve tabletlerinde,
Hitit tabletlerinde mühür
baskıları



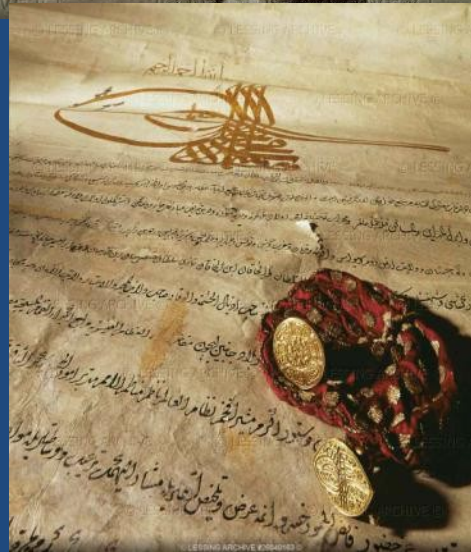
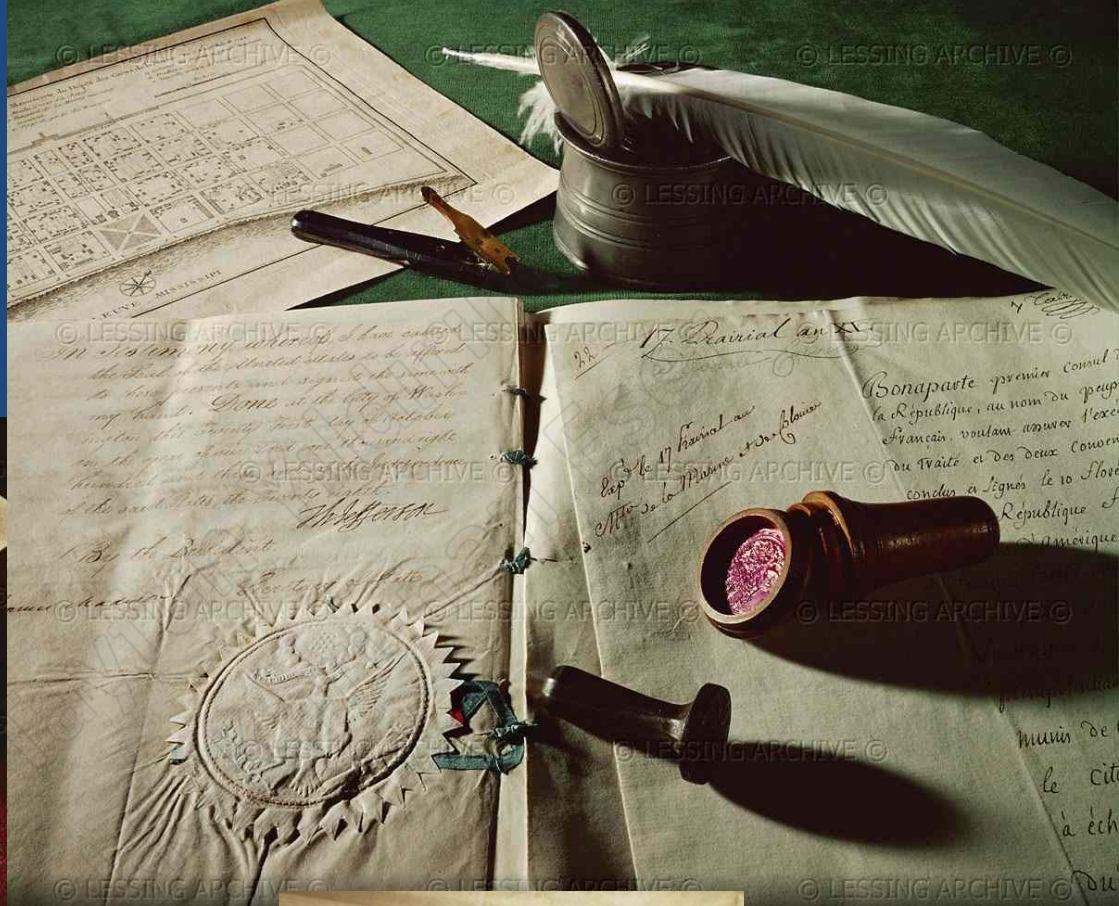
Abb. 163 Althethitische Landschenkungsurkunden aus dem Westbau.



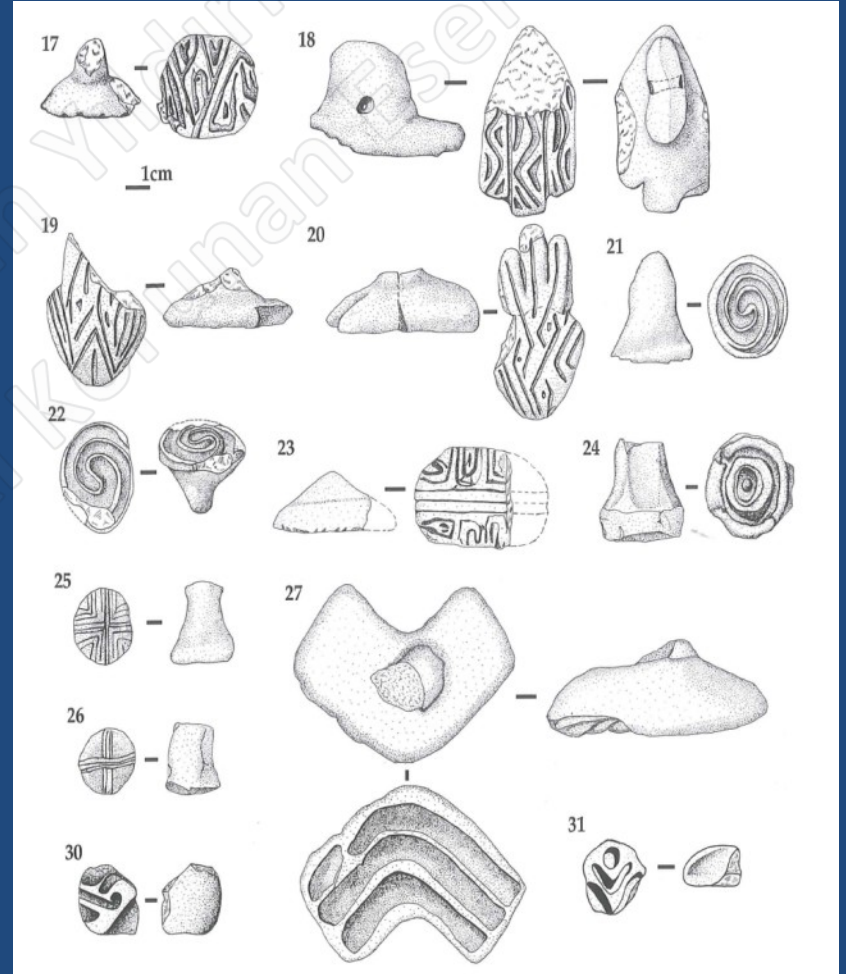
Bullalar üzerinde mühür baskıları



Atölye sahiplerini gösteren kaplar üzerindeki Mühür baskıları



Anadolu'da Damga Mühürlerin ortaya çıkışı



Çatalhöyük mühürleri,
A.U.Türkcan'dan alınmıştır.



Figure 8.6. Reconstruction of stamp seals being used on textiles (by John Swogger).

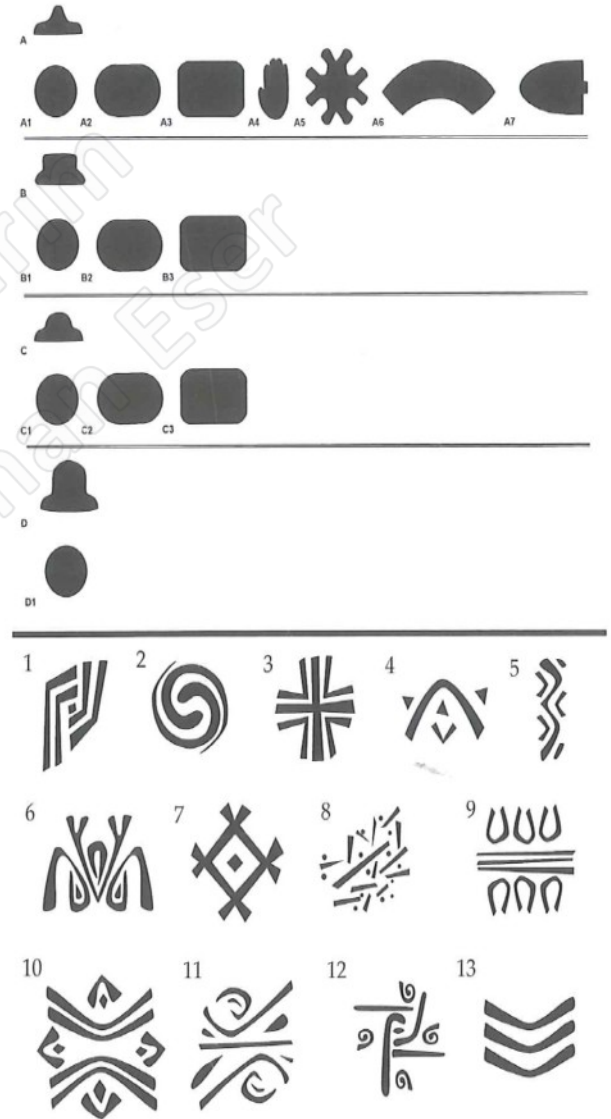


Figure 8.4. Stamp seal form and motif typologies (by John Swogger).

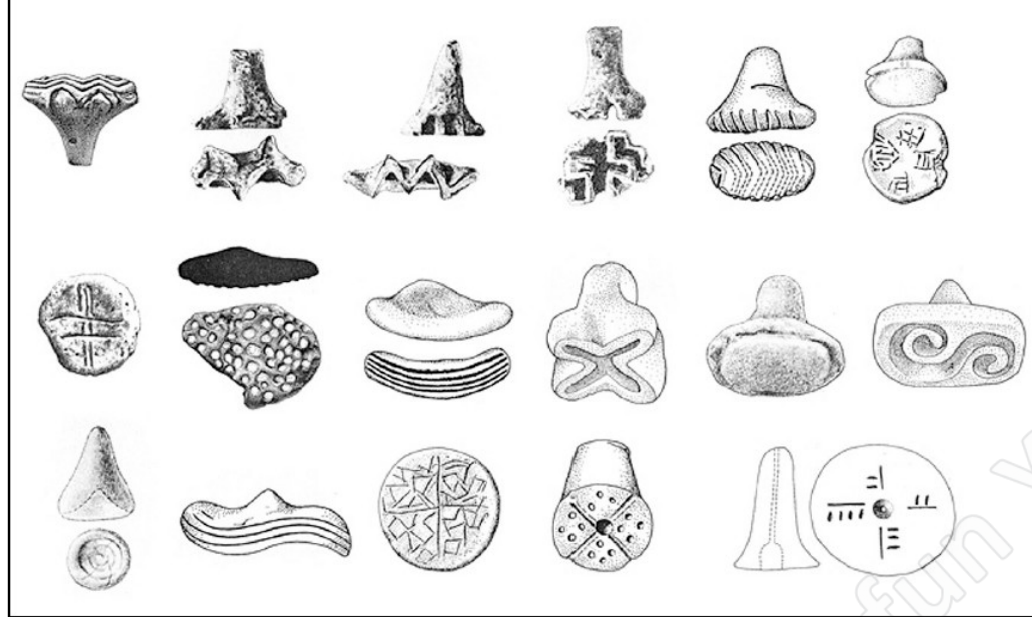


Fig. 4. Physical affordances of stamp-seals. Photograph by B. Širca.

Güneydoğu Avrupa Neolitik Mühürler, A.Prijatelj 2007.

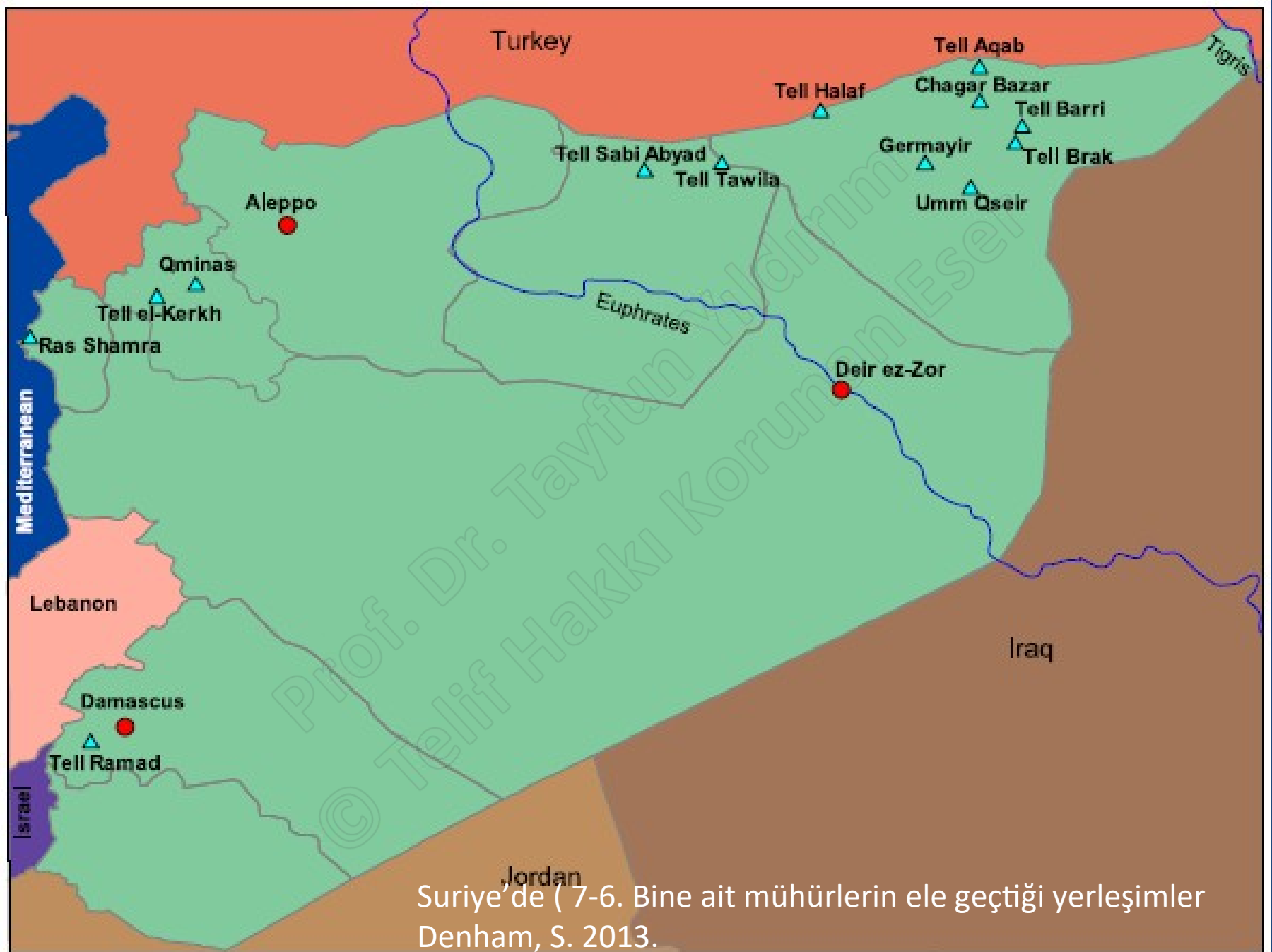


Fig. 11. Stone stamp-seals from Greek Neolithic sites (after Blegen 1975. Plate 69: 1; Makkay 1984. Fig. III: 1, 3, 6; Fig. XII: 1, 2; Gimbutas 1989b. Fig. 7.73; Arachoviti 1996a. Fig. 280; 1996b. Fig. 281; Onassoglou 1996b. Fig. 278).

Yunanistan Neolitik Mühürler, A.Prijatelj 2007.










Fig. 6: Examples of the body paintings - done either with sharp points or with pintaderas - of the people of Kau and from the experiment. Photographs by Riefenstahl 1976; Širca.



Suriye’de (7-6. Bine ait mühürlerin ele geçtiği yerleşimler
Denham, S. 2013.

Date cal. BC	Period/ Pottery	Sabi Abyad Operation I	Sabi Abyad Operation II	Sabi Abyad Operation III	Ain el-Kerkh	Shir	Ras Shamra	Amuq	Byblos	Boueid II	Arbid Abyad	Bouqras	El-Kowm 2	Dja'de	Halula
5800	Early Halaf	1 2 3		C				Amuq C							
5900	Transitional	4 5 6	1 2 3	B1 B2	Rouj 2d										
6000		7 8	4 ?												
6100	Pre-Halaf 2			B3 B4				Jarkidit Daminat Wadi Rimm			Bldg. I			no C14 date	
6200	Pre-Halaf 1			A1 A2			WA								
6300				A3	Rouj 2c			Amuq B							
6400	Early Pottery Neolithic			A4 A5 A6 A7 A8		VI V IV									
6500								Jarkidit							
6600								VB							
6700					A9	Rouj 2b			Amuq A						
6800	Initial Pottery Neolithic			A10 A11 A12											
6900					Rouj 2a										
7000		Late PPNB			A13	Rouj 1c									

-  clay sealings
-  crosshatched pebbles and amulets
-  stone stamp seals
-  large stone stamps, seals?
-  stamp impressions on gypsum
-  clay stamps / pintaderas
-  conical stamps

Suriye'de ilk mühür kullanımı (Kim Duistermaat 2010 dan alınmıştır.)

Tell Sabi Abyad / Suriye Neolitik mühür ve mühür baskıları

4 LEVANT 36 2004

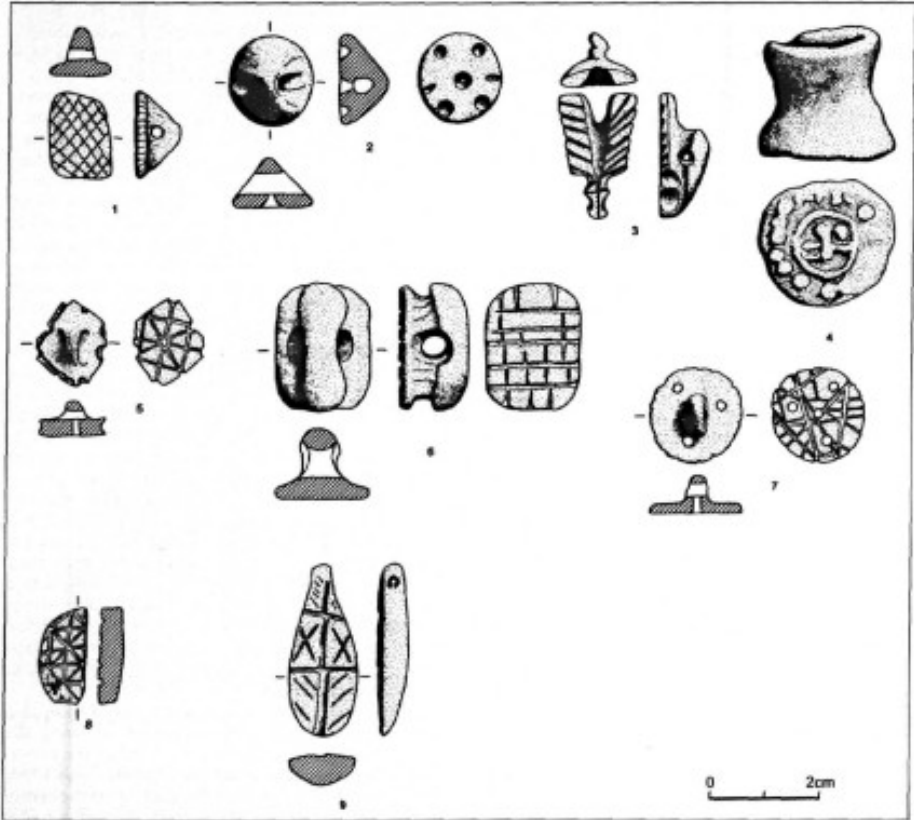


Figure 2. Prehistoric stamp seals found at Tell Sabi Abyad, late seventh and early sixth millennia BC.

6 LEVANT 36 2004

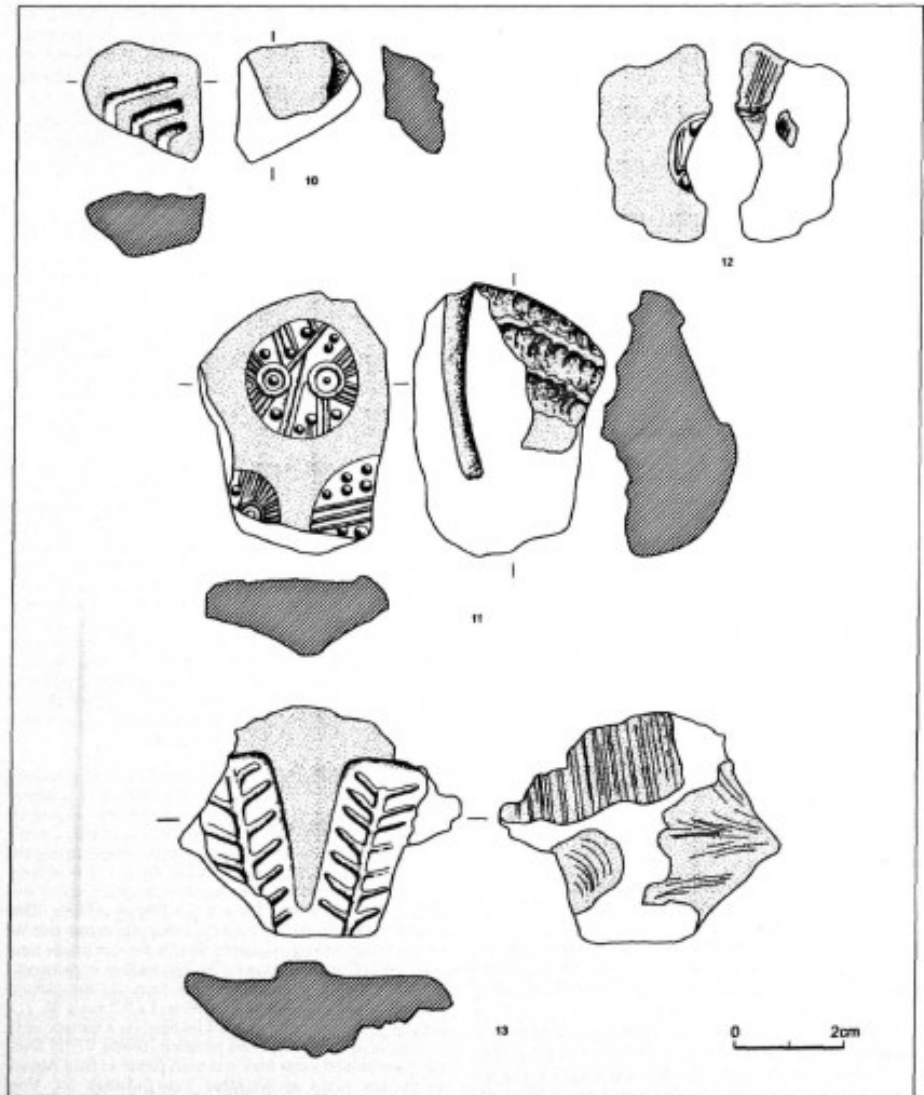
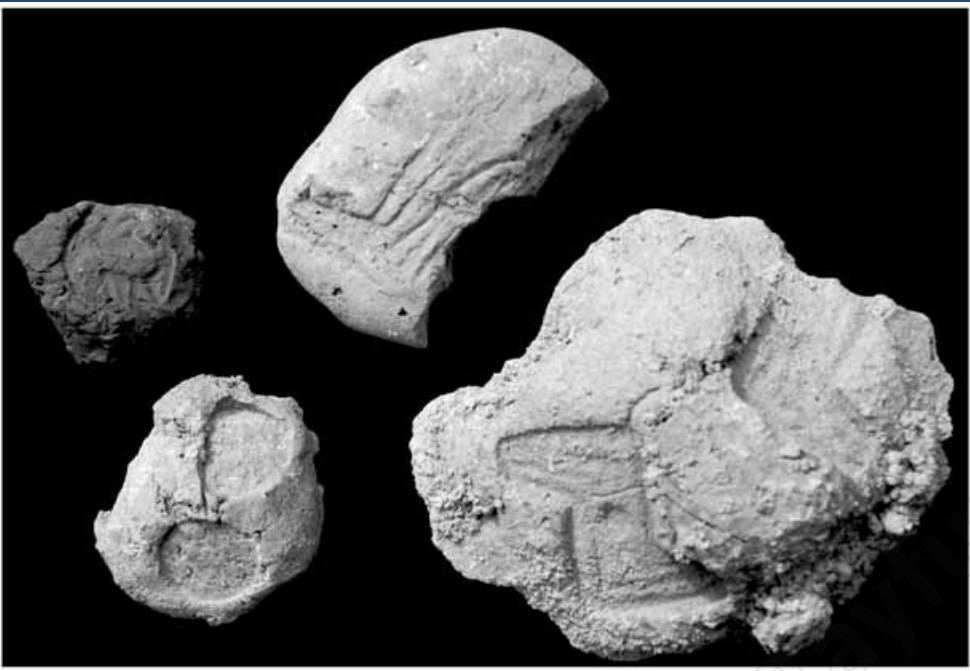


Figure 3. Neolithic clay sealings found at Tell Sabi Abyad, c. 6300-6100 BC (nos 10-11); c. 6000 BC (nos 12-13).



KIM DUISTERMAAT

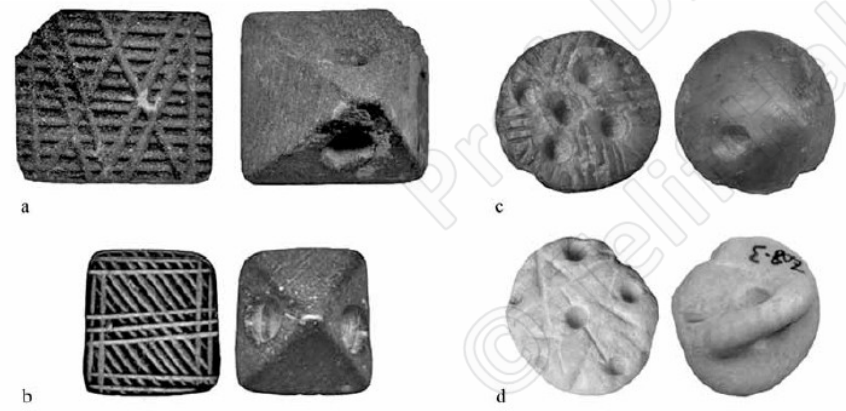
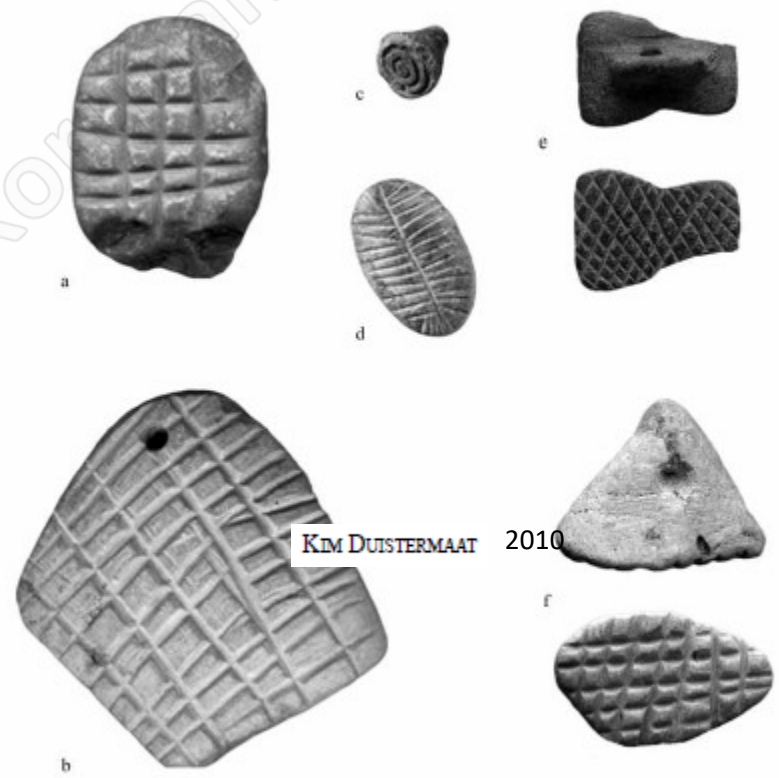


Fig. 5 a-d A selection of new stamp seals from Tell Sabi Abyad, from the Transitional period: a) Z07-01 Operation III topsoil; b) Z03-01 Operation II Level 2; c) Z07-02 Operation III Transitional; d) Z08-03 Operation III Transitional or Halaf. Scale 3:2.



http://www.mcq.org/syrie/aac3_gp_recipient.htm Accessed 7th October 2013

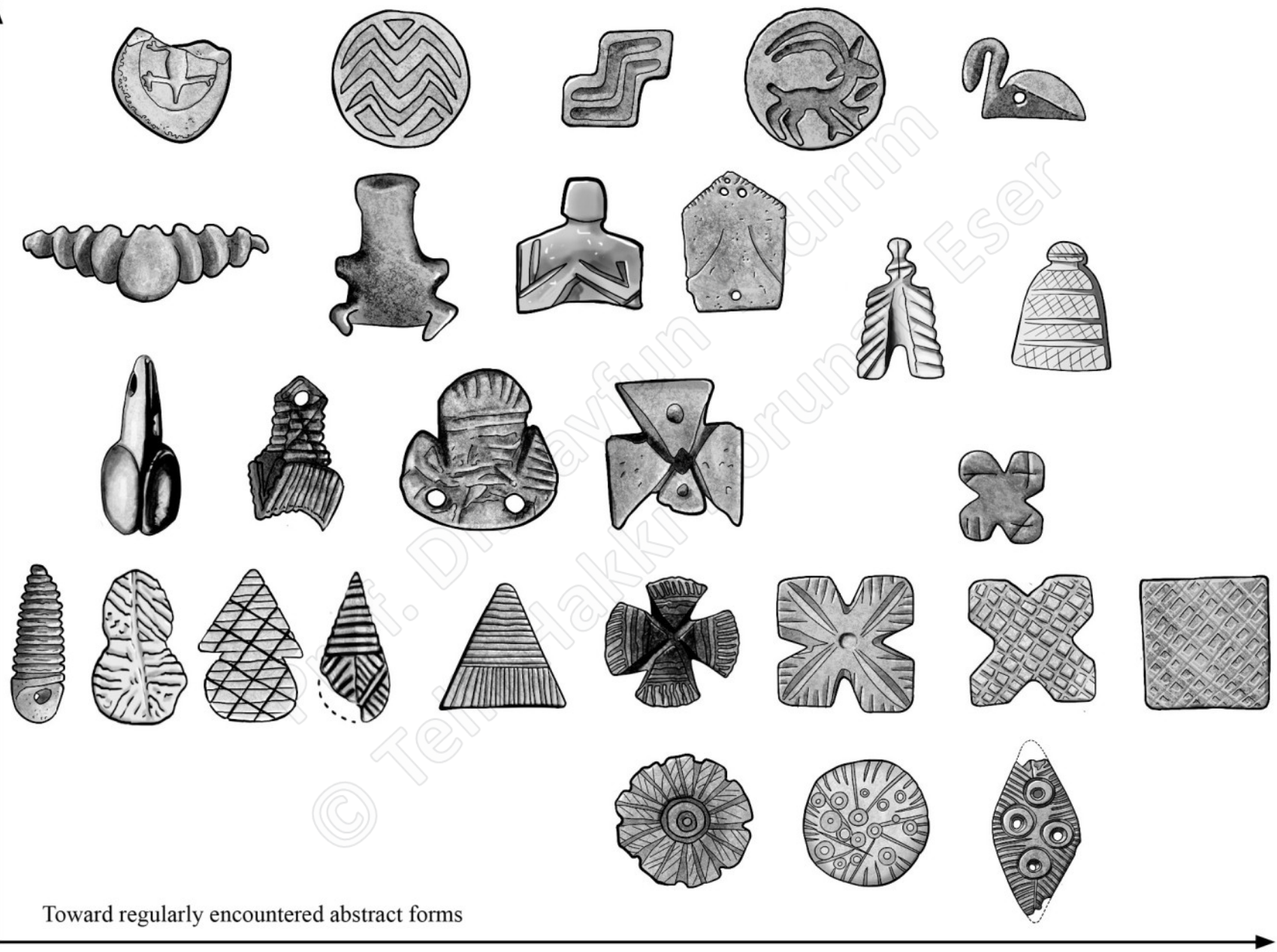
ADMINISTRATION IN NEOLITHIC SOCIETIES?



KIM DUISTERMAAT 2010

Fig. 6 a-f Incised pebble and "amulet" from Early Pottery Neolithic Tell Sabi Abyad: a) S08-15; b) Z03-12; "pintaderas" from Halula: (c and d, from Tallon and Van Lerberghe, supra n.24, p. 188. NB: not to scale); stamps from Tell Shir: e) SH07-028; f) SH07-125 (Courtesy of K. Bartl). Scale 1:1.

Toward rarely encountered naturalistic forms



Toward regularly encountered abstract forms